

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Násilí na fotbalových stadiónech, jako sociologický jev

Bakalářská práce

Autor: Martin Doležal

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.

Hradec Králové, 2018

Zadání bakalářské práce

Autor: Martin Doležal

Studium: F15BP0136

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Fandění na fotbalových stadiónech jako sociologický fenomén**

Název bakalářské práce AJ: Cheering at football Stadiums as a sociological Phenomenon

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Popis problému: Na fotbalových stadiónech dochází každoročně k násilnostem. Skupiny fanoušků zvané Ultras působí, jako skupina výtržníků a agresorů, kteří na zápasech vyvolávají konflikty. Jak interpretují své chování fanoušci Ultras? Co je vede k tomu, vyvolávat konflikty s fanoušky soupeře jen na základě příslušnosti k jinému klubu? Můj cíl: Ve své bakalářské práci se chci zaměřit na jádro nejtvrdějších fanoušků, kteří chodí na stadióny a vyzkoumat, co je vede k tomu, že na fotbalové zápasy chodí převážně vybit svou agresí a záměrně vyvolávat konflikty. Zároveň se chci i zaměřit na to, jakým způsobem jsou skupiny Ultras stukturovány, a jaké role členové v těchto skupinách mají. Metodologie: Mým prvotním záměrem, je semistrukturovaný rozhovor s členy Ultras, dostat se mezi jádro těchto fanoušků a prodiskutovat s nimi jejich chování. Zároveň chci provést pozorování na stadiónu v jedné konkrétní části, a to v kotli. V tomto prostoru se nachází nejtvrďší jádro fanoušků a právě na ně, se chci ve své práci zaměřit.

1.SEKOT, Aleš. Sociologické problémy sportu. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2562-8. 2.Linhart, J., Petrusek, M., Vodáková, A., Maříková, Hana.1996. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5. 3.NOVOTNÁ, Eliška. Sociologie sociálních skupin. Praha: Grada, 2010. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2957-2. 4.SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7. 5.Bourdieu, Pierre (1993). How can one be a sports fan?. London: Routledge In The Cultural Studies Reader, During, S. (ed.). pp. 339355. ISBN 0-415-07708-7. OCLC 28818343.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.

Oponent: doc. Milan Tuček, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 7.11.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že tuto bakalářskou práci jsem psal samostatně s odbornou pomocí vedoucího mé práce a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu

V Hradci Králové dne

.....

Anotace

Doležal, Martin. 2018. Násilí na fotbalových stadionech jako sociologický jev. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové. Bakalářská práce

Tématem bakalářské práce je sociologický pohled na jednu z typologických skupin fotbalových a fanoušků, a to je skupina Ultras. Bakalářská práce se zabývá bližším rozbořem této skupiny, jejím složením a fungováním a zároveň způsobem, jakým je tato skupina strukturována. V teoretické části je zpracována problematika sociologie sportu ohledně násilí a agrese ve sportu. Mimo jiné je i zaměřená na fotbalové chuligánství, které je součástí sociologických problémů sportu. Praktická část je zaměřená na přiblížení skupiny Ultras. V této části je zpracováno celkové fungování Ultras, jako skupiny s cílem zjistit, jaké role mají členové této skupiny a jakým způsobem je tato skupina ovlivňuje ve společenském životě.

Klíčová slova

Sociologie sportu, sport, násilí, skupina, Ultras, fotbalové chuligánství

Anotation

Doležal, Martin. 2018. *Fandění na fotbalových stadionech jako sociologický fenomén*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové. Bachelor Degree Thesis.

The subject of the bachelor thesis is a sociological view of one of the typological groups of football and fans, and this is the Ultras group. The bachelor thesis deals with the closer analysis of this group, its composition and functioning and the way this group is structured. The theoretical part deals with the issue of sociology of sport on violence and aggression in sport. Among other things, it is also focused on football hooliganism, which is part of the sociological issues of sport. The practical part is aimed at approaching the Ultras group. In this section, the overall functioning of Ultras is worked out and what impact this group has on the social behavior of members.

Keywords

Sociology of Sports, Sports, Violence, Group, Ultras, Football Hooliganism,

Poděkování

Především bych chtěl srdečně poděkovat svému vedoucímu práce doc. Mgr. Jánů Bunčákovi CSc. za cenné rady a pomoc při vedení mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	8
1. TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1 Vymezení a definice sportu	10
1.1.1 Definice Sekota	10
1.1.2 Definice Linhartova.....	11
1.1.3 Definice Delanyeho.....	12
1.1.4 Definice Slepíčky.....	12
1.2 Vývoj sociologie sportu	13
1.3 Funkce sportu	15
1.4 Sociologické problémy sportu	16
2. Fotbalové chuligánství	20
2.1 Vymezení fotbalového chuligánství	20
2.2 Dělení fanoušků.....	20
2.3 Subkultura fotbalových chuligánů.....	22
2.3.1 Okrajové kultury	23
2.4 Vznik a vývoj hooligans.....	24
2.4.1 Etapy fotbalového chuligánství	26
2.5 Současná situace Hooligans na našem území	27
3. PRAKTICKÁ ČÁST	28
3.1 Stanovení výzkumného problému.....	28
3.2 Výzkumná metoda.....	28
3.4 Výzkumný vzorek.....	28
3.5 Aktéři rozhovoru.....	29
3.6 Předvýzkum	29
3.7 Výzkumné otázky.....	30
3.8 Výběr otázek.....	30
3.9 Rozhovory.....	31
3.10 Zpracování dat	47
3.11 Diskuze.....	49
Závěr	51
Seznam použité literatury	52
Přílohy	55

Úvod

Již několik let si přivydělávám, jako sportovní novinář a pravidelně navštěvuji fotbalové zápasy, kde mohu sledovat to, co se děje na tribunách. Mnoho odborných prací a publikací se zaměřuje na příčiny a důsledky chování fanoušků na stadionech, které jsou zkoumány z vnějšku. Já bych se ale rád zaměřil na bližší zkoumání skupiny ultras, a to přímo v jeho jádru. Fanoušci uzavřenou Ultras jsou velmi skupinou, jejíž členové nechtějí pustit veřejnost do svého kruhu a vůči okolí se dost vymezují. Právě na fungování jejich skupiny se v této práci chci zaměřit, protože je to poměrně málo probádaná část v kontextu fotbalového chuligánství.

Jedním z nejvíce problematických jevů na fotbalových stadiónech je násilí a chování fotbalových chuligánů na fotbalových stadiónech. Ačkoliv násilí a agrese není v naší společnosti nic nového, tak násilí na fotbalových stadiónech je poměrně nový jev, který začal vzkvétat v druhé polovině 20. století. Ačkoliv se násilí může projevit v každém odvětví sportu, tak ve fotbale je tato situace velice problematická.

Fotbalové stadióny pojmu několik desítek tisíc lidí, chuligáni se lehce skryjí v davu, využívají prostorového potenciálu a díky anonymitě vytvářejí problémy, se kterými si zatím nikdo neví příliš rady. Ačkoliv jsou fotbalové kluby v boji proti násilí spojené se státními institucemi, tak tento neblahý trend pokračuje i dnes. Kolébkou fotbalu je Anglie, kde zároveň fotbalové chuligánství vzniklo a následně se rozšířilo napříč Evropou, včetně České republiky.

Chuligáni často pocházejí ze skupin Ultras, ale je velmi těžké je identifikovat, protože nosí klubové symboly, stejně jako jiní fanoušci. Charakterizuje je sice časté zakrývání obličeje, nicméně přes to nelze poukázat na to, že to jsou jasní chuligáni. V České republice je bezpečnost na fotbalových stadiónech vysoká. Skupiny ultras nicméně v rámci rivality mezi sebou svádějí boje a dochází často k rizikovým zápasů, kde je velká pravděpodobnost větší potyčky, do kterých se zapojují převážně hooligans a právě fanoušci Ultras.

Fotbalové chuligánství trápí i Česko, ačkoliv naše stadiony nejsou tak velké, jako v jiných zemích a dopadení a trestání chuligánů by tak mělo být lehčí, není tomu tak. Ačkoliv se touto problematikou zajímají odborníci z řad psychologů, sociologů, antropologů, nebo z řad státních institucí neblahý trend pokračuje. V této bakalářské práci bych se rád zaměřil na fanoušky z „kotle“ ze kterého právě pocházejí nejvšernější fanoušci fotbalového klubu, ale zároveň ti nejproblematictější. Zjistit příčinu jejich agresivního chování, jakým způsobem je fotbal ovlivňuje ve společenském životě dozvědět se, jakým způsobem fungují a na jakém principu funguje jejich organizace a spolupráce mezi sebou.

TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Vymezení a definice sportu

V této části práce se zaměřím na sport z pohledu sociologie. Vysvětlím, jaký význam má sport ve společnosti, dále se zaměřím na definice sportu jako takového v rámci sociologie a zaměřím se také na sociologické problémy současného sportu. Sport má mnoho podob a v rámci toho na tuto disciplínu nahlíží sociologové v různých úhlech. Sport má tak v kontextu sociologie sportu mnoho definic. V rámci toho jsem se zaměřil na různé úhly pohledu sociologů, kteří se sportem v tomto vědním oboru zabývají.

1.1.1 Definice Sportu

Sport není pouze pohybovou aktivitou. Je to vědní disciplína a zároveň komplikovaný sociální jev, který se v historickém kontextu neustále mění a je silně provázán s kulturou dané společnosti. Ať už je to sumo v Japonsku, rugby na Novém Zélandě, fotbal v Anglii, nebo hokej v Americe. Sport je důležitou součástí naší historie a napříč kulturní odlišnosti je to fenomén, který spojuje sportovce i fanoušky na celém světě. V moderní éře hraje sport velmi důležitou úlohu v mnoha odvětvích. „*Sport je dnes zcela prokazatelně globálním fenoménem infiltrován do sféry politiky, byznysu, náboženství, vztah pohlaví, rasových a etnických otázek, ideologických střetů, výchovného působení, ekologických diskuzí.*“ (Sekot, 2008 s.196.)

Sport je fenomén, který zároveň poukazuje na vztah společnosti ke sportu. Sport nás obohacuje po fyzické i psychické stránce. Ať už je radost z pohybu, zlepšení fyzické kondice, nebo jako propagace k pohybové aktivitě, čímž bojovat proti obezitě. Dává nám široké spektrum možností, které společnosti umožňují aby se sportem aktivně i pasivně zabývala. Sportem se odjakživa zabývali psychologové, kteří zkoumali dopad sportu na psychiku člověka, či politologové, kteří se v důsledku popularizace zabývají mezinárodními vztahy a kulturními rozdíly, které ve sportu jsou. Současný sport se stává masovou zábavou, získává si čím dál tím větší pozornost médií a veřejnosti a mimo jiné a zasluhuje se o ekonomický rozvoj a v rámci toho se rozšiřuje do globálního podvědomí zásluhou mezinárodních akcí. (Sekot 2008)

Sport dokáže svým potenciálem rozvíjet ekonomicky i oblasti, které trápí velká chudoba. Zároveň propojuje celé národy a kromě ekonomiky rozvíjí i mezinárodní spolupráci mezi státy, které jsou kulturně, sociálně i nábožensky zcela odlišné. Sport je specifickou lidskou aktivitou, odlišnou od jiných činností, „*vyznačuje se sociální dynamikou a má svébytné sociální důsledky*“ (Sekot, 2008, s.10) O sportu jsme pravidelně informováni ze všech stran vzhledem k velkému zájmu médií, které pravidelně informují společnost o sportovním dění a velkou měrou se tak podílí na celkové popularizaci sportu. Sport se svým vývojem dostává do podvědomí společnosti mnohem více než tomu bylo v minulosti. To ovlivnilo mnoho faktorů a je to dáno způsobem prezentace a především výraznou medializací. (Sekot, 2006).

Moderní technologie umožňují rychlé a efektivní komunikační prostředky. Televize, internet, rádio i noviny. Masmédia v dnešní době dokáží rychle a efektivně reflektovat dění ve sportu a jsou nesdílňnou součástí propagace samotného odvětví sportu. Média mají sloužit především k veřejnému zájmu. Ať už je to rádio, televize, nebo internet. Jsou to prostředky, přes které nám média zprostředkovávají informace. (Sekot, 2004). Pro moderní společnost je typickou formou masová komunikace která má podle Urbana jednostrannou povahu a je zaměřená na rozsáhlé a rozptýlené publikum. (Urban,2017).

1.1.2 Definice Linharta

Linhart definuje sport jako určitou hmatatelnou lidskou činnost, v níž přímí aktéři vkládají své naděje s níž jsou spjaty úspěchy i zklamání. Poukazuje na to, že „*sport je důležitou a nezbytnou součástí našeho života, který má společenské i praktické poslání*.“ (Linhart, 1987, s. 5). Sport je spjat s vývojem společnosti už od samého počátku a v historii byl nedílnou součástí střetnutí mnoha kultur. Například v době Májů a Aztéků byl součástí jejich náboženských zvyklostí basketbal. Hráči týmu, který prohrál přišli o hlavu. Novodobý sport se v mnoha ohledech liší.

Moderní sport je považován za produkt průmyslové revoluce V 19. století, především v Anglii, se začal sport měnit. Sport už nebyl pouhou zábavou, ale modernizoval se. Začaly se měřit výkony, sportovci měli vlastní trenéry, kteří se začali specializovat na konkrétní sport. Sport se stal výrazným společenským jevem a vyvíjel se se v celospolečenském měřítku. Lidé začali chodit na sportovní stadióny, měli své oblíbené sportovní týmy i sportovce a zároveň se rozvíjela ekonomika v dané oblasti. Tvořily se sportovní stadióny, tělocvičny, atletické dráhy. Sport už nebyl pouze zábavnou formou, ale stal se součástí masové kultury. (Linhart, 1987).

1.1.3 Definice Delanyeho

Sport je univerzální fenomén. Neexistuje žádná kultura, která by se sportem nebyla nějakým způsobem spjata. Především v americké kultuře je sport všudypřítomný. Sport nejde přehlížet, protože je spojen s kulturou, uměním, médií, ekonomikou a zároveň je pojátkem k mezinárodní diplomacii (Delaney and Madigan, 2009)

1.1.4 Definice Slepíčky

Z jiné stránky se dá nahlížet na sport „jako aktivitu, která plní formu aktivní i pasivní zábavy.“ (Slepíčka et. al, 2011, s.9) Aktivní formou se považuje aktivita, ve které je člověk přímou součástí hry. Ovlivňuje ho fyzické i psychické stránce. Člověk díky sportu zlepšuje svou fyzickou, může hubnout, nebo nabírat svaly a zároveň je sport spoje s dynamickou psychologických procesů a sport má tak dopad i na psychiku jedince. Pasivní forma je považována jako aktivita, ve které jedinec není přímý účastník sportu, ale pouze jej pozoruje, ale i tak ho může emocionálně ovlivnit. Sport je považován za zdroj emocí a patří mezi zájmy člověka, které život jedinců silně ovlivňuje.

Hlavní příčinou emocí ve sportu je soutěživost. Ta se projevuje jak mezi hráči, tak i mezi diváky. V určitých případech, a to na vrcholové úrovni je sport nesdílou součástí sportovců, kteří svůj život uzpůsobují a vytvářejí tak specifické sociální prostředí, ve kterém žijí.

V důsledku udržení, či zlepšení jejich výkonů musí dodržovat životosprávu, týmová pravidla, respektovat nařízení a přizpůsobovat se okolním změnám. To vše v důsledku sportu, protože ten je často jejich práce a z jeho činnosti pro ně plynou příjmy. (Slepíčka et. al, 2011).

Slovo sport vzniklo z latinského disportare - rozptylovat se a staroanglického slova disport – roznášet se, bavit se. Kasal poukazuje na to, že sport je pohybová aktivita, která se realizuje v daných pravidlech a zásad fair-play. Sport má různorodé definice, nicméně základním charakterem této disciplíny je to, že se jedná o soutěživou a fyzickou aktivitu, která je často organizovaná, ale může být i spontánní. Problémem je určité vymezení, jelikož mezi sport patří i takové disciplíny, jako jsou šachy, poker, nebo automobilové závody, kde jedinec nevyužívá svou fyzickou sílu, a tyto sporty tak nejsou předmětem pohybových aktivit, ačkoliv jsou brány mezi sporty. (Kasal, 2013).

V tom, že sport je přínosem pro společnost zmiňuje i Slepíčka. Podle něj má sport „výrazná společenský charakter, je neoddělitelnou součástí společenského dění a odrazem životního způsobu“. (Slepíčka, 1990, s.5). Sociologové i psychologové se i přes rozdílné interpretace shodují v jednom, a to, že sport by měl nabízet především zdroj potěšení, uspokojit a rozvíjet sociální aspekty osobnosti. Moderní sport tyto možnosti nabízí a je určitě jedním z nejvýraznějších společenských fenoménů, který ovlivňuje jak jednotlivce, tak i celou společnost. (Choutka, a Dovalil 2004).

1.3 Vývoj sociologie sportu

Nahlížení na sport z pohledu sociologie se koncipovalo v důsledku růstu významu sportu ve společnosti. Sport se totiž netýká jen přímých aktérů, ale zasahuje i do života lidí, kteří se na sportu aktivně nepodílejí, sport tak ovlivňuje i celkovou společnost. (Šubrt, 2014). Sport svým vojem reflektoval dění v historii a výrazně se měnil po 2. světové válce, kdy se v rámci rivalit mezi socialistickými a kapitalistickým zeměmi stal sport měřítkem úspěchu.

V důsledku rozvoje společnosti, bylo na sport nahlíženo, jako na důležitý aspekt, který plní socializační, výchovnou, nebo integrační roli.

Sociologie sportu je z pohledu vědy relativně nový a málo prozkoumaný fenomén, který si klade za cíl popsat a vysvětlit složité sociální a kulturní postavení sportu ve společnosti.

Objevil se zhruba v polovině 20. století a odvíjel se od dvou skutečností. *Jak sociologové sportu definují sport a jednak jak široce či úzce vymezují sociologii.* (Šubrt, 2014, s. 252)

Snaží se zaměřit na vztahy společnosti a sportu a dopad jejich vzájemného působení.

V první polovině 20. století se v Americe sport silně profesionalizoval. V rámci toho se američtí sociologové snažili zkoumat dopad narůstajících platů sportovců v reakci na poměrně velkou chudobu, která odstartovala v Americe velkou finanční krizí. (Sekot, 2006).

Sportem se ve svých pracích zabývali G. Simmel, H. Spencer, M. Weber, nebo Znaniecki.

Mimo jiné se prostředím sportu zabývali i psychologové, antropologové, nebo filosofové, kteří sice měli dostatek teoretických poznatků, ale v důsledku toho, že často prostředí sportu neznali se jim ne vždy podařilo zasadit získané poznatky do odpovídajícího kontextu. (Šubrt, 2014). Linhart dělí sport do několika kategorií na které se sociologie sportu zaměřuje (Linhart a Čihák 1986, s. 36)

1. Souvislost pozice jednotlivce ve sportu a ve společnosti
2. Vazby mezi mocenskou strukturou společností a fungováním sportu
3. Vliv sportu, sportovní výkonnosti a sportovní disciplíny na společenské postavení člověka
4. Do jaké míry vzory úspěchu v této oblasti celkově proměňují představy účastníků sportovního života o možnostech, cílech a vzorech společenského úspěchu

„Pokud má sociologie ve sportu plnit své společenské funkce, musí se opírat o dostatečně rozpracovaný systém poznatku o sportu jako takovém.“ (Čechák a Linhart, 1986, s.12)

K tomu ale nestačily pouze teoretické znalosti, ale byla třeba získávat znalosti i z použitelných a praktických analýz sportovních činností. Sociologie sportu se nesnaží zabývat jen historickou strukturou společnosti, ale zároveň se zaměřuje na celkové utváření kultury a společnosti.

Problémem tohoto odvětví sociologie je ten, že sociologové sice měli dost empirického materiálu ze kterého mohli čerpat, protože z historického hlediska jdou dochovány různé spisy, čísla, výsledky. Jenže jim chyběla znalost historických metod a technik zkoumání, tudíž si své teze nemohli řádně ověřit. Historická sociologie sportu pracovala se získanými poznatky jen v omezené míře. Celkově se sociologie sportu opírá především o anglosaskou sociologickou literaturu. Sekot zmiňuje, že dnes je velmi důležité, aby se sociologie sportu zaměřila na dílčí témata a *„snažila se prezentovat problematiku vztahů sportu a společnosti v co nejkomplexnější rovině.“ (Sekot, 2006, s.13).*

Sociologie sportu je stále relativně neprobádanou disciplínou vzhledem k tomu, že sport se neustále mění tím, jak vznikají nové koncepce sportu je pohled sociologů na toto odvětví základem nových pohledů na svět sportu. V rámci této práce je zajímavé, že sociologie se nezaměřuje jen na sport, jakou samotnou disciplínu, ale že reflektuje jeho problémy, které jsou součástí této bakalářské práce, a to jsou sociologické problémy sportu, a to konkrétně v prostředí fotbalových stadiónů. (Sekot 2006).

1.2 Funkce sportu

Sport je produktem společnosti. Sociologové poukazují na to, že sport je multifunkční vědní disciplínou, která se neustále vyvíjí. Každý sport nicméně může plnit rozdílnou funkci.

Některé sporty učí jedince chápat určité hodnoty, dodržovat řád a pravidla. Funkcí sportu je naučit sportovce prohrávat, plní zároveň motivační funkci a snaží se sportovce v případě neúspěchu motivovat k lepšímu výkonu. Sport má několik sociálních funkcí (Serra, 2015)

1. Sociálně – emocionální funkce = Soustředí se na jedince a jeho psychologickou a sociální stabilitu. Aby jedinec ve společnosti stabilně fungoval závisí na tom, jak je dobře přizpůsobený ze společenského a psychologického hlediska. Je to důležitý aspekt pro sounáležitost mezi fanoušky a hráči. Fanoušci totiž nechtějí být jen vzdálenými aktéry, ale chtějí být součástí jejich oblíbeného týmu.

2. Socializační funkce = Sport podporuje přátelství a přispívá k vytváření společenské identity. Již na základních a středních školách, má mládež velké možnosti a může se účastnit v organizovaných sportovních aktivitách. To je pro ně možnost a místo, kde se setkají s dalšími mladými lidmi s podobnými zájmy. Sportovní aktivity pomáhají udržovat dobré vztahy a zároveň je i rozvíjet. Mimo jiné sporty rozvíjí vztahy mezi mládeží a dospělými. Mládež tak získává určité sociální dovednosti, které vedou k jejich osobnímu rozvoji.

3. Integrační funkce = Sport lidi především spojuje. Jedná se o univerzální jazyk a vytváří společnou vazbu mezi lidmi, kteří nemají nic společného a kteří by nemuseli mít v minulosti žádný vzájemný vztah. Sport je považován za médium, které podporuje sdílený pocit sounáležitosti a participace, a proto může být také důležitým nástrojem pro integraci lidí z různých prostředí. Integrační funkce se soustřeďuje na sjednocení jednotlivých osob v rámci skupiny a jejich identifikaci s touto skupinou.

4. Politická funkce = zabývá se používáním sportu jako politického nástroje. Jako rozšíření integrační funkce může být sport spojen se zemí. Sport však může být také politicky využíván jako prostředek pro sankcionování jiných zemí a vyjádření národních pocitů vůči činnostem jiné země:

5. Funkce sociální mobility = Sociální mobilita znamená přechod člověka z jedné sociální třídy do jiné. Sport může posloužit, jako zdroj vzestupné sociální mobility.

1.4 Sociologické problémy sportu

Současný sport je často transformován do podoby, která odpovídá globálním požadavkům. Jeho cílem je být atraktivnější a dostupnější, ale zároveň vede k řadě negativním jevům. Mezi hlavní problémy sportu se řadí divácké násilí, poškozování zdraví sportovců z nadměrné zátěže, rasismus, doping apod. Přes to, že sport je nescílnou součástí společnosti, a i přes množství pozitivních přínosů, se na něj musí nahlížet také kriticky. (Šubrt, 2014)

Tím, jak se sport celkově vyvíjí, tak v jeho kontextu můžeme sledovat mnoho negativních dopadů, které ovlivňují jednotlivé sportovce, tak i celkově společnost. Jak se sport široce medializuje po celém světě, vzrůstá zájem a to má i ekonomický dopad. Mnoho klubů má miliardové rozpočty, hráči mají platy v řádech miliónů za týden. Televizní práva stojí taktéž miliardy a koloběh peněz se roztáčí a má to silný dopad na celé sportovní prostředí. Fotbal dokáže ovlivňovat život jednotlivců v širokém měřítku. Má velký vliv na jejich chování.

Prohra oblíbeného týmu může způsobit špatnou náladu a v horších případech i agresivitu. Lidskou agresi lze chápat „jako záměrné jednání jedince, který se snaží vědomě ublížit jinému člověku.“ (Slepička et.al, 2011, s.166). Naopak výhra způsobuje pocit štěstí i radosti. To vše ale jen v krátkém intervalu. Hlavním problémem, který trápí společnost, státní instituce i kluby samotné jsou výtržnosti a násilí. Sekot rozděluje divácké násilí do dvou kategorií: (Sekot, 2008, s. 140)

1. **Intrapsychické** = Chování vyplývá z nesouladu diváckého očekávání z výsledku a následným kontrastem skutečného výsledku. Divák může v důsledku jistoty očekávat hladký průběh a snadnou výhrou svého oblíbeného týmu, ale ten ke všem papírovým předpokladům prohraje. Následkem toho vzniká u diváka určitý druh agrese, nebo podrážděnost.
2. **Interpersonální** = Jedná se o konflikt, který se již netýká jen jednotlivce, ale zasahuje dvou, nebo více osob. „Je to z důvodu střetu skupinových představ, názorů postojů a

zájmů, kdy se výrazně popularizuje vidění světa v kategoriích „TY-JÁ nebo „ONI – MY“.

V případě odlišných názorů diváků tak může vzejít konflikt a nemusí to být jen v důsledku toho, jaký podávají hráči výkon hráčů na hřišti, ačkoliv o tom ta podstata sportu je. Často dochází k verbálním i neverbálním útokům na rozhodčí, týmové funkcionáře, nebo policii. Fanoušci jsou silně emocionálně svazováni v návaznosti na fotbalové prostředí a určitý objekt, se kterým jsou spjati. Ke konfliktu dochází často v průběhu, kdy se předmětem konfliktu stává rivalita, různé názory a často eskaluje v konečné fázi utkání, kdy se fanoušci jednoho týmu radují z vítězství, zatímco ti druzí jsou frustrováni z prohry. Sekot upozorňuje, že následné výkyvy chování mohou být zcela individuální.

Záleží na charakteru člověka, a na tom jak je schopen čelit provokacím, nebo stresujícím podmínkám (Sekot, 2008). K těmto situacím dochází často právě po zápasech, kdy si fanoušci obou celků začnou nadávat, a to je často spouštěcí impuls, který frustrovaného fanouška může přivést až k tomu, že to neskončí pouze u nadávek, ale stane se předmětem k verbálním útokům, či agresi. Agresi lze chápat, jako určitý způsob útočného chování zaměřené na zastrašení a nebo také ublížení jiné osobě (Čechák, Linhart, 1986). Agresivní chování z hlediska sociologie a psychologie ovlivňují tři přístupy (Slepička et al, 2011, s.166-168)

1. Teorie instinktivistické – Tendence chovat se určitým způsobem. Lidská agrese je nevyhnutelná, ale dá se ovládat má určitou sociální funkci, v níž usměrňuje lidské destruktivní instinkty konstruktivně.

2. Teorie sociálního učení – Vychází z toho, že lidskou agresi získá člověk prostřednictvím posilování a imitace.

3. Teorie frustrace – Vychází z toho, že frustrace vede člověka k emocionální reakci než k agresi, ale paradoxně je zároveň je nejčastější příčinou agrese. Frustrace vychází ze vzteku a může sice vést až k agresivním chování, nicméně v dané situaci může hrát roli racionalita a tudíž vztek nemusí vést jen k agresi.

Právě agrese pak vede na stadiónech často ke kolektivní násilí. „Na něm se podílejí nejméně dvě osoby, které bezprostředně fyzicky poškozují jiné osoby, případně věci.“ (Tilly, 2006, s.13). Slepíčka poukazuje na to, že ačkoliv diváci sledují stejnou hru, vnímat jí mohou zcela jinak. Jde o to, že divák vnímá utkání s určitým emocionálním postojem. „Není jen nezúčastněným pozorovatelem.“ (Slepíčka, 2009, s.96). Postoje obecnstva jsou během zápasů různorodé, a to je právě podmět k rozporu, který mezi sebou vedou fanoušci konkurenčních klubů. „Postoje jsou chápány, jako složité struktury, které mají rozumové a citové složky.“ (Slepíčka, 2009, s.96).

Právě postoje výrazně ovlivňují jedince v hledišti. V případě výhry svého týmu má fanoušek dobrou náladu, a je velmi pravděpodobné, že se půjde podívat i na další zápas, V případě i dalších úspěchů si vytvoří pozitivní postoj. Naopak tendence negativního postoje spočívá v prohře, nebo ve špatném výkonu týmu. Sociální okolí, které diváka obklopuje na stadiónu má tendenci daného jedince ovlivňovat. Jedinci jsou často ovlivňováni referenční skupinou, kde se nacházejí, a k tomu na fotbalových stadiónech často dochází.

Pokřiky a nadávky jsou velmi častým prostředkem, jakým se fanoušci na stadiónech vyjadřují a projevují tak svoje emoce. Mladí diváci často zkoušejí, co jejich divácké okolí toleruje, nebo ocení. Pokud jsou jejich nadávky v jejich okolí „oceňovány“ potleskem, smíchem, nebo jakoukoliv jinou podporou, může to v divácích evokovat pozitivní postoj k těmto projevům i nadále. Naopak negativní reakce ostatních diváků může mít opačný účinek. (Slepíčka, 1990).

Fanoušci nejsou nicméně ovlivňováni jen samotnou hrou. Často se u nich objevují předsudky vůči druhým fanouškům jen na úkor toho, že fandí jinému týmu. To je velmi častý faktor, který vede ke vznikajícím konfliktům. Dalším faktorem je alkohol, který je na stadiónech často k prodeji. Alkoholické nápoje jsou dalším spouštěčem agrese, jelikož opilí fanoušci jsou agresivnější, neuvažují racionálně a mají tendence vyvolávat konflikty. (Slepíčka, 1990).

Je zajímavé, že fanoušci výrazně více prožívají kontaktní sporty, jako je hokej, nebo fotbal. V těchto sportech dochází k fyzickému kontaktu mezi hráči, a to v divácích vyvolává silné emoční zážitky. Kapacita fotbalových stadiónů umožňuje přijmout i několik desítek tisíc lidí současně. Někteří jedinci tohoto faktoru využívají k tomu, že ve velkém davu jsou jen těžko rozpoznatelní a vybíjí si svojí frustraci a agresivitu s dalšími podobně smýšlejícím členy v davu. Jejich chování je nemorální a urážlivé a často i za hranicí zákona. Jedná se často o nadávky, rasistické urážky, či verbální útoky. Dochází tak k diváckém násilí, které je „označováno za násilí, které je pácháno diváky sportovních utkání.“ (Kasal, 2013, s.16)

Samotné násilí a konflikty nicméně nejsou jediným problémem. Typologie fotbalového chuligánství považuje za nepřiměřené chování i vniknutí na hrací plochu, rasistické pokřiky, házení předmětů na hrací plochu, vandalismus (vytrhávání sedaček, ničení příslušenství stadiónu). (Mareš, et.al, 2004)

2. Fotbalové chuligánství

V této kapitole se zaměřím na problematiku fotbalového chuligánství. Vysvětlím, jaký význam má v souvislosti se sportem, kdo se na fotbalovém chuligánství podílí a především, jaký má dopad chuligánství na společnost. Zároveň se také podívám blíže na typologii fanoušků, která chodí na fotbal a prozkoumám současnou situaci chuligánství ve světě, ale i v Čechách.

2.1 Vymezení fotbalového chuligánství

Fotbalové chuligánství se začalo vyvíjet v 60. letech minulého století. Byl to nový fenomén, který zaujal psychology i sociology. „*Pojem chuligánství se začal užívat pro označení kriminálního, či výtržnického chování.*“ (Mareš, et.al, 2004, s.10). Tento pojem byl vhodný v kontextu negativních jevů spojené právě s fotbalem.

2.2 Dělení fanoušků

Sport je součástí společenského dění a chování fanoušků na stadiónech ovlivňuje mnoho faktorů. Má vliv na dění na hřišti i mimo něj, motivuje hráče k úspěchům a i k lepším výkonům. Fanoušci se totiž starají o atmosféru zápasu, jsou základním pilířem dobré atmosféry, která je závislá na chování i jedinců, kteří ideální prostředí sportovního klání kazí hráčům, ale i slušným fanouškům kolem sebe. Na fotbalové zápasy nechodí jen jedna skupina lidí.

Komplexnost osob, která chodí na fotbal je velmi různorodá a bohatá. Na stadiónu se schází lidi všech věkových kategorií, muži, ženy i děti. Klasifikace členů se dá rozdělit podle míry očekávání rizikovosti a možného vzniku problémů. Fanoušci se dělí na dvě kategorie, a to rizikový a nerizikový fanoušci. Sekot vymezil čtyři velké skupiny, jenž na stadiónech můžeme potkat.

1. **Sportovní diváci.** - Tato skupina je ze všech kategorií nejvíc pasivní. Jak už název vypovídá, diváci chodí na zápas sledovat zápas s určitou pasivitou a nezáujatostí. Nevyjadřují se, sport jim není tak blízký a nezasahuje výrazněji do jejich společenského života. Sledování na stadiónu využívají ke zpříjemnění dne, dokáží být objektivní, nesnižují se k urážkám a respektují soupeře.

2. **Sportovní fanoušci** – V této kategorii najdeme stabilní členy, kteří chodí na zápasy s pravidelností. Fanoušci se projevují klubismem a nacionalismem. Mají vztah i k jiným sportům, zajímají se o fotbalové dění i mimo stadión, sledují zápasy svého celku v televizi. Nejsou radikální, dokáží říct naplno svůj názor, ale slušně a s respektem k soupeři i fanouškům soupeře.
3. **Ultras** – Takzvaní skalní fanoušci. Tato skupina je složena z členů fanklubu, kteří se řadí mezi nejvěrnější fanoušky. Prezentují se jako velcí příznivci, kteří chodí na každý zápas, zpívají chorály, používají transparenty i pyrotechniku a fotbal je ovlivňuje i v osobním životě. Zároveň se ale nedopouštějí násilí, nebo vandalismu.
4. **Hooligans** – Tato skupina se řadí taktéž mezi ultras, avšak verbálně i neverbálně se protu Ultras vymykají. Hooligans se projevují skupinovou stabilitu se sklony k násilí, vulgaritám, vandalismu, rasismu a xenofobii. Hlavním záměrem této skupiny je vyvolat konflikt se skupinami soupeřících celků. Nosí symboly, které značí jejich příslušnost k určitému klubu a zároveň nerespektují žádné fanoušky soupeře.

Diváky na stadiónech spojuje jedna podstatná věc, a to je obliba daného sportu a chuť trávit volný čas sledováním sportovního utkání. Je to jedna z mála společných hodnot, kterou mají všechny výše čtyři zmiňované skupiny bez rozdílu společnou. Slepíčka zmiňuje, že se u fanoušků objevuje pocit sounáležitosti my a oni. Poukazuje na to, že všechny události, které jsou spojené s jejich oblíbeným klubem se týkají i přímo jich, jako fanoušků. Lze to sledovat na tribunách, kdy v případě porážky fanoušci mluví o tom, že „my jsme prohráli, nedařilo se nám“ poukazují na to, že jsou členy týmu, čímž vzniká citová vazba mezi nimi a sportovním klubem.

Emocionální prožívání ale provází fanoušky i mimo sportovní stadión. Zajímá se jí o to, jaké hráče „jejich“ tým v příští sezóně nakoupí, kdo jakou má formu, a který hráč je opustí a stane se ze dne na den nenáviděným nepřítelem. Naopak všemi nenáviděný soupeř, jenž se může stát součástí „jejich“ týmů se stane opěvovaný a oblíbený. Názory fanoušků se tak neustále

mění s ohledem na vývoj celé sezóny. S tím se pojí i spojení s domácím stadiónem. Ten fanoušci berou jako vlastní území, domov. V případě střetu odlišných představ se střetávají fanoušci, my domácí, kteří hrají proti „nim“ soupeři z jiného klubu. Domácí fanoušci poukazují na to, že na vlastním stadiónu není prostor pro podporu jiného týmu. (Slepička, 1990)

2.3 Subkultura fotbalových chuligánů

Vysvětlení fotbalové chuligánství vychází z koncepce, jako specifické subkultury. Sociologické vnímání subkultury je z pohledu sociologů odlišné, nicméně, subkultura je definována prostředím, a právě fotbalové prostředí, v němž konflikty vyvolávají většinou skupiny mladých jedinců, lze fotbalové chuligány charakterizovat, jako subkulturu mládeže (Mareš, et.al, 2004)

Obecenstvo se na stadiónech dělí na 4 skupiny, a to na fanoušky, diváky, ultras a hooligans, a tvoří tak široké a různorodé spektrum lidí, kteří chodí na fotbal. Všechny skupiny zároveň patří mezi druhy subkultury.

Subkultura se dá definovat jako „*skupina lidí, která se vyznačuje kulturou, která je odlišuje od většinové kultury ke které sami patří.*“ (Kasal, 2013, s.55). Pojem subkultura se začal poprvé zmiňovat v první polovině 20. století a ve spojitosti se sportem byla zmiňovaná v následných vznikajících početných skupinkách mladých lidí, kteří se v očích společnosti snažili vybočovat. Členové subkultur se snaží odlišovat, snaží se působit odlišně, vybočovat a s tím je spojeno i jejich chování i vystupování na veřejnosti. Subkultura se odlišuje od majoritní společnosti a pro sportovní subkulturu je jednou z charakteristik životní styl. (Svoboda, 2017). Fotbaloví chuligáni totiž neoddělují fotbal od svého společenského života, ale fotbal je provází i mimo fotbalové hřiště a ovlivňuje i jejich osobní a společenský život.

Tím, že se fotbaloví chuligáni tvořili především z řad mladých mužů (Smolík, 2008) se skupiny fotbalových chuligánů řadí mezi tzv. subkultury mládeže. Ty lze vnímat jako *typy subkultur, které se vztahují ke specifickým způsobům chování mládeže, vázané na specifické způsoby chování části mládeže, na sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem a životních stylů.*“ (Smolík, 2015, s.41-42). To charakterizuje i skupinu hooligans, která má svůj vlastní styl, který nicméně subkulturu mládeže

charakterizuje. Je to image, vystupování na veřejnosti a argot, neboli speciální slovní zásoba. (Smolík, 2015)

2.3.1 Okrajové kultury

Subkultury fotbalových fanoušků se nicméně mění. Nejsou statické a mění se v závislosti na dlouholetém trvající boji s hooligans. Různé snahy omezit a dostat násilí z fotbalových stadiónů může vést jedince ke změně přístupu v chování. Kasal poukazuje na to, že fotbaloví fanoušci nemusejí být jen součástí subkultur ale i okrajovou kulturou. Tu popisuje jako skupinu, ve které nejsou jedinci součástí jen jedné okrajové kultury, ale jsou členy několika z nich. Následkem toho se odvíjí jejich chování, které kontrastuje s typovým vzorkem určité okrajové skupiny. Rakouský sociolog Roland Gitner rozděluje okrajové kultury do čtyř typologií (Gitner in Kasal, 2013, s.57-58).

1. Okrajové kultury ochrany a přežití - Skupiny, které jedincům nabízejí únik a ochranu před sociální realitou. Patří sem vězni, nebo konzumenti drog

2. Okrajové kultury revoluce a rebelie – Členové se staví na odpor proti pravidlům okolní společnosti. Sem patří právě skupiny hooligans, nebo gangy mladistvých.

3. Okrajové kultury ilegálních nebo trestných obchodů – Jedinci, kteří využívají porušování pravidel a norem společnosti jako možnost zlepšení vlastní ekonomické situace. Patří sem (pašeráci, prostitutky, pytláci)

4. Okrajové kultury společenského původu – Do této kategorie patří menšiny (Emigranti, náboženské skupiny, velké rodiny)

Kasal poukazuje na fakt, že je velmi obtížné jasně definovat, zda fotbaloví fanoušci patří do subkultury, nebo do okrajové kultury, jelikož obě kultury jsou si definicí velmi podobné a závisí tak na malých detailech. Jednou z problematických veličin se jeví označení, jako je slušnost, nebo spořádanost. V odrazu společnosti je slušnost a spořádanost jevem normálního chování. „*Normálnost je produktem kultury, je určována tím, co většina společnosti považuje z chování v normě.*“ ((Kasal, 2004, s.60).

Podle Girtlera se je pro fotbalové fanoušky okrajová kultura příhodnější. Z jedné strany totiž fanoušci tvoří atmosféru, jsou nesdílňnou součástí sportu, ale na druhé straně svým chováním mohou hru i ohrožovat. Od urážek, rvaček až k ničení majetku, rasismu, nebo xenofobii.

2.4 Vznik a vývoj hooligans

V 60. letech v Anglii začali v důsledku ekonomických změn vytvářet skupiny převážně mladých lidí, kteří se snažili prezentovat osobitým a svérázným stylem oblékání. Jednou z prvních skupin byly tzv mods, kteří reprezentovali pracovní třídu, oblékali se elegantně v důsledku vzestupu hospodářské úrovně. Další skupinou, která v té době vznikla byla rockers. Členové této skupiny se prezentovali novými hudebními styly. Následkem rozdílnosti docházelo k častým konfliktům mezi členy mods a rockers. O několik let později, se skupina mods rozdělila na další skupinu, které se začalo říkat skinheads (Kasal, 2013)

Smolík poukazuje na to, že tuto skupinu tvořili především mladí muži, kteří se v kontextu vlastního ztotožnění vyžívali v násilnostech na fotbalových stadiónech a ačkoliv se považovali za fanoušky, fandění na úkor násilí zcela upozadili. Hlavní podstatou pro tuto skupinu byly konflikty se členy konkurenčních klubů. Členové hooligans se neprezentovali pouze emocionálně, ale chtěli být vidět a odlišovat se od zbytku společnosti. Nosili vysoké boty, kšandy a oholené hlavy. Jednou z prioritních událostí, kde se skinheadi scházeli, byli fotbalové stadióny, kde se tyto skupiny začaly formovat a následkem toho začalo docházet k násilím na stadiónech. (Smolík, 2008)

Tím, jak se skinheadi začali rozrůstat, tak jednotlivé skupiny v odlišných městech začali fandit fotbalovým klubům, které v daném městě měly své zázemí. Následkem toho vznikala velká rivalita mezi fanoušky klubů, čímž ve skupinách skinheadů docházelo k násilnostem na fotbalových stadiónech, ale také i mimo ně. Vznikl tak nový jev, fotbalové chuligánství. Slovo chuligán vzniklo v 19. století a tento pojem byl následně definován v 60. letech jako „*popis pro jakékoliv kriminální či výtržnické chování.*“ (Smolík, 2008, s.15). Byl to svým způsobem fenomén, se kterým si nikdo nevěděl rady. Policejní složky sice dokázaly fanoušky na stadiónech separovat, nicméně k násilnostem docházelo tak, jako tak a popularita hooligans se začala rozrůstat i mimo Anglii

Fotbalovému chuligánství se začalo říkat tzv. britská nemoc, jelikož vzniklo v Anglii, kde se skupiny hooligans postupně dostávali i do západní i východní Evropy. Tento nový fenomén zaujal sociálně vědce, kteří se touto problematikou snažili zabývat. Začali tím Sociologové, psychologové i antropologové, kteří se snažili pochopit podstatu chuligánství (Mareš, et. al, 2004)

Ze strany médií i veřejnosti byly tyto skupiny od samého počátku považovány za problémové. Veřejnost hooligans charakterizovalo, jako skupinu, v níž jedinci pocházejí z rozvrácených rodin, jsou to méně vzdělaní jedinci a často nezaměstnané osoby, které mají problémy se zákonem a mají již zkušenosti s kriminální činností, jejich jedinou zálibou byl fotbal. (Mareš, et. al, 2004) Sílicí vliv, zájem médií a komercializace sportu následně způsobila, že se chuligánství rozrostlo do Itálie, Španělska, Řecka a mnoha dalších evropských zemí.

Sekot poukazuje na fakt, že vandalství a chuligánství se v 70. letech rozrostlo tak rychle a enormně, že si policie ani státní instituce nedokázali s touto problematikou poradit. Žádná prevence ani šance jak neutralizovat tento šířící fenomén pořádně neexistovala, jelikož do té doby nebylo násilí ani vandalismus na fotbalových stadiónech tak rozšířené, jako v 70. letech minulého století. S rostoucí popularitou fotbalu, rostla i agresivita fanoušků, kterým samotným o fotbal v podstatě nešlo. Až v 90. letech se začalo o tomto problému více mluvit. Fotbal už totiž nebyl jen o vandalismu. Docházelo i ke smrtelným potyčkám, které už se nedaly přehlížet a začaly tak vznikat účinnější a komplexnější strategie, které měly za cíl, skoncovat s vandalismem. (Sekot, 2008).

I v dnešní době je fotbalové chuligánství stále velkým problémem. Vzhledem k rostoucí frekvenci zápasů, možnosti svobodného cestování, internetu i mobilů, což umožňuje rychlou komunikaci mezi chuligány, kteří jsou lépe organizovanější a o to těžší je pro policejní složky například předejít domluvené rvačce před stadiónech (Mareš, et. al, 2004)

Především v jižní Evropě tento neblahý trend pokračuje. Ale například v Anglii, kde toto chuligánství vzniklo je v současnosti relativně bezpečno. „*Díky aktivní a profesionální součinnosti fotbalových klubů, legilastivních orgánů, státních institucí, policejních složek i médií a škol.*“ (Valášek 2009, s.16)

2.4.1 Etapy fotbalového chuligánství

Smolík rozdělil vývoj fotbalových chuligánů v Čechách, respektive v Československu do dvou etap (Smolík, 2008)

- 1) **Pre-chuligánská etapa** = Skupina, která není organizována, podílela se na náhodných incidentech. Na vandalismu se podíleli jednotlivci, nebo nekonzistentní skupiny. Po nástupu komunismu sloužil vandalismus i k vymezení vůči režimu. Mládež v tehdejší době byla imunní vůči propagandě. Mládež nicméně měla strach k výraznějšímu politickému protestu, a tak svou frustraci vybíjeli právě na fotbale. Jednalo se nicméně o ojedinělé incidenty převážně jednotlivců.
- 2) **Etapa moderního fotbalového chuligánství** = Cílená činnost stabilních skupin, jejich členové sami sebe chápou, jako příslušníky specifické entity. Tyto skupiny začaly vznikat po pádu železné opony. Skupiny představovaly konzistentní členství, jejich členové se pravidelně zúčastňovali fotbalových zápasů i bitek.

V České republice docházelo k incidentům od samého počátku fotbalu, nicméně se jednalo často pouze o nadávky, jen zřídka docházelo k fyzickým potyčkám. Nejčastějšími prohřešky byla nadávky, slovní útoky, či menší výtržnosti v ochozech. Vzhledem ke komunistickému režimu, který se u nás snažil dění v Anglii a celkově v západoevropských zemích utajit, nebylo násilí na stadiónech u nás velkým problémem. (Burda, 2008). Je tedy možné, že k potyčkám na našem území docházelo, ale komunistický režim tyto události nezveřejňoval, nebo je bagatelizoval, a tak se excesy z toho období nedá nahlížet, jako na důvěryhodné. (Smolík, 2010).

Událost, kterou už ale režim nedokázal zamést pod koberec, se stala v roce 1985, kdy spartanští fanoušci zdemolovali vlak při cestě ze zápasu z Banské Bystrice a způsobili mnohatisícovou škodu. Na motivy této události byl následně natočen film Proč, který paradoxně přispěl ke zvýšení potyček a násilných projevů. (Burda, 2008)

V 90. letech už se fotbalové chuligánství stalo velkým společenským problémem. Po pádu železné opony se potyčky na stadiónech i mimo ně výrazně medializovaly, nicméně k eliminaci problematického chování na stadiónech nedošlo, naopak. Agrese se u fanoušků

zvyšovala a laxní přístup policie i státu tomu nijak nepomáhal. Mezi nejproblamičtější skupinu patřily a stále patří fanoušci Baníku, Slavie a Sparty.

2. 5 Současná situace Hooligans na našem území

Kolem roku 2000 se nicméně začala situace měnit a spolupráce klubů s policií pomohli ke zlepšení situace na stadiónech. Policie má nicméně vytipované rizikové utkání, na kterých je vždy posílena bezpečnost. (Smolík, 2010)

Současným velký problémem na stadiónech je návaznost fotbalových chuligánů na politické strany. Valná většina současných hooligans má totiž vazby na ultrapravicové strany, jako je například Dělnická strana. Následkem toho dochází k velkému výskytu rasismu přímo na stadiónech. V rámci politiky vznikl v Čechách vládní organ Koordinační komise k problematické diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkání. Úkolem tohoto orgánu je každoroční zpráva, která mapuje situace ohledně fotbalového chuligánství na českém území. (Mareš 2004, et.al)

Co se týče fotbalového chuligánství v Čechách, tak dnes je tato situace relativně bezpečná. Problémem je, že média se často nechají strhnout k protifotbalovým výpadům a záměrně vyvolají konflikty mezi společnostmi a fotbalovými fanoušky. Česká republika je ale na tom s bezpečností v porovnání se zahraničím dobře vzhledem k tomu, že je v ČR patrná absence antichuligánských skupin, které v zahraničí tvoří důležitou roli při vytváření atmosféry. (Mareš, 2004)

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Stanovení výzkumného problému

V této části práce se se chci zaměřit na skupinu fanoušků zvaných ultras. Jedinci z této skupiny patří mezi největší a nejvěrnější fanoušky fotbalových klubů, ale zároveň jsou často samotnými aktéry případného konfliktu na fotbalových stadiónech. Stanovil jsem si cíl, zjistit, jakým způsobem fotbal ovlivňuje fanoušky ultras v jejich osobním a celkově společenském životě, jaký to má na dopad na jejich chování mimo fotbalové prostředí. Zjistit tak důvod, jakým způsobem interpretují a obhajují své chování, které je ze strany společnosti všeobecně bráno v potaz, jako velmi problematické. Zároveň se chci zaměřit na složení a strukturu skupinu ultras, jakým způsobem je organizovaná, jaké role mají její členové a jakým způsobem je vedena.

3.2 Výzkumná metoda

Původním záměrem výzkumné metody byla kvalitativní metoda za účelem rozhovoru. Nakonec z důvodu nemožnosti uskutečnění rozhovorů jsem vybral formu dotazníků, které osloveným respondentům zašlu. Záměrně jsem vybral otevřené otázky na které nelze odpovídat pouze ano, nebo ne, ale je nutné se rozepsat. Tato metoda se mi zdála, jako nejvhodnější z důvodu, že se mezi fanoušky ultras není snadné dostat a tímto způsobem je možné získat nějaké relevantní informace než při užití klasického dotazníku při větším počtu respondentů.

3.4 Výzkumný vzorek

Vzhledem k tomu, že na fotbalové stadióny chodí různorodé skupiny fanoušků, můj výzkumný soubor tvoří jedinci, kteří patří do skupiny ultras v České republice. Zaměřil jsem se na tuto skupinu proto, že mají k fotbalu největší vztah, nevynechají jediný zápas a angažují se ve fungování ultras i mimo fotbalové prostředí. Aby byl můj vzorek co nejrozsáhlejší, rozhodl jsem se vybrat jedince, napříč celou republikou a převážně z fotbalových klubů, kde má ultras dlouhodobější tradici. Můj výzkumný vzorek tvoří celkem 10 respondentů z různých měst v České republice.

3.5 Aktéři rozhovoru

Oslovení fanoušků, které jsem chtěl získat k rozhovoru probíhalo prostřednictvím sociální sítě facebook. Tato metoda mi přišla jako efektivní a nejrychlejší, jelikož je to jeden z mála způsobů, jak navázat kontakt se členy ultras. Je to z toho důvodu, že skupiny ultras jsou dost uzavřené vůči okolí a neradi diskutují o tom, co se v jejich skupině děje. Následkem toho jsem zjistil, že aktéři mi odpoví na předem dané otázky, které předem pošlu přes facebook. Až na jednoho člověka, všichni členové ultras, které jsem oslovil, odmítli osobní setkání, i rozhovor.

Domluvě předcházelo vysvětlení o co v bakalářské práci jde, a že nebudu zveřejňovat jejich osobní údaje s tím, že je rozhovor naprosto anonymní, jedinou interní informací, kterou jsem mohl zveřejnit byl klub, kterému vybraní jedinci fandí. I to ale někteří odmítli, takže u některých respondentů je uvedený pouze kraj, ve které fandí jednomu z krajských klubů.

3.6 Předvýzkum

Vzhledem k problému, kdy jsem nemohl navázat osobní kontakt s členy Ultras a nemohl tak použít metodu rozhovoru jsem se rozhodl pro předvýzkum. První respondent, kterého znám osobně, byl ochotný se mnou provést rozhovor. Následkem toho jsem se dozvěděl širší problémů, způsobů jejich chápání a na základě toho se snažím tyhle věci prohloubit u dalších respondentů.

Díky tomu jsem si připravil otevřené otázky, které použiju k dotazníkům. Vybrané otázky vznikly během dlouhé diskuze a analýzy, kdy jsem se dozvěděl, na jaké otázky jsou schopni vybraní adepti odpovědět a na které v důsledku interních informací ne. V důsledku získaných informací jsem si vybral výzkumné otázky.

3.7 Výzkumné otázky

1. Jakým způsobem je tvořena a strukturována skupina ultras?
2. Mají všichni členové ultras nějakou specifickou roli ve skupině?
3. Čím se české skupiny ultras liší od těch zahraničních?
4. Jak vnímají členové ultras typologické odlišné skupiny fanoušků?
5. Jakým způsobem ovlivňuje fotbal společenský život členy ultras?

3.8 Výběr otázek

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?
2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?
3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupiny než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?
4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?
5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?
6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaši skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?
7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?
8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?
9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

3.9 Rozhovory

Respondent č.1 – Člen Ultras severočeského klubu

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Fotbal sleduju asi 16 let a z toho aktivně 7 let chodím na fotbal aktivně a fandím.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Ten důvod je jednoduchý. Klasický fanoušek sice hodnotí hru a kritizuje hráče, ale aktivně se nepodílí na tom dění. Já se chtěl aktivně zapojit, protože to dění na hřišti neovlivním. Proto se v rámci možností snažím vytvořit atmosféru na zápasu, protože to jako fanoušek mohu ovlivnit. Jediné, co zůstává je klub a fanoušci a dění okolo transferů, nových hráčů neovlivním.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupiny než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Je důležité říct, že jsou obrovské rozdíly v Čechách a v zahraničí. Každá země to má jinak a i kluby to mohou mít jinak a i fanoušci mohou být nejednotní. A co se týče typologie fanoušků, tak si myslím, že většina fanoušků respektuje to, že každý tu hru může prožívat jinak a že ten klub mají v srdci a jdou místo koukaní v televizi fandit. Co nám, jako ultras vadí je, když přijde někdo k nám do kotle a nic nedělá, jen stojí a na fandění se nijak nepodílí a pak ti rádoby fanoušci, kteří chodí jen, když se něco děje, například se hraje o titul.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

Podpora oblíbeného klubu je místo, kde se člověk odreaguje a je to únik od reality. Ale pokud tím člověk opravdu žije, tak to stěžejně ovlivňuje jeho život, protože podle rozpisů zápasu plánuje všechno. Když se například jezdí na venkovní zápasy, dále se řeší fungování ultras, je to v podstatě životní styl.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

Myslím, že vůbec. U nás je funguje málo chuligánství band, které se domlouvají mimo stadióny, a určitě to velký problém není. Samozřejmě se něco zvrtnout může, ale u nás se scéna od 90. let hodně zklidnila. V jiných zemí ale může vzniknout před zápasem i pouliční válka.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaši skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Od médií je to zbytečný démonizování. Často se vyvolává zbytečná atmosféra strachu, aniž by se něco dramatického dělo. Přijde mi, že média často zbytečně dost dramaturgizují.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Celá skupina je organizovaná. Klasická struktura je taková, že v kotli je několik skupin a každá ta skupina má určitou specializaci. Jedna například má na starosti streetart, druhá má chorea a další chuligánské konflikty. Většinou je tam ale určený jeden člověk, který je tzv. support leader. Ten má většinou mikrofon a určuje to, co se bude fandit, ale není zodpovědný za veškeré dění.

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

„Řekl bych, že česká scéna je na tom dobře, ale zaostávám v počtech. A to opravdu hodně, jelikož se srovnáním se zahraničím, kde žije podobný počet obyvatel, jako u nás, tak země jako Švédsko, Belgie, Nizozemsko, tam jsou úplně jinde a mají výrazně lepší fungování a výrazně větší podporu fanoušků. V zahraničí je často fotbal výraznou společenskou akcí, ale obecně je tam větší zapojení do fotbalu ze všech stran. U nás je na ty aktivnější nahlíženo často v negativní světle, v zahraničí je zcela naopak.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny Ultras?

Ne. Celá skupina je v naší režii. Organizujeme si skupinu sami a i celou financujeme z vlastních zdrojů.

Respondent. č.2 Člen ultras FC - Plzeň

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Na fotbale jsem byl poprvé v šesti letech. Z takových 95% navštěvuji fotbal v Plzni, kam chodím do kotle.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Fandění pro mě znamená určitý způsob vyjádření podpory někomu, koho obdivuji, koho uznávám, popř. kdo je mým vzorem a inspiruje mě v mém soukromí. Fotbal je pro mě vášeň a něco, na čem jsem vyrostl. Respektive sport, na kterém se nepochybně formovala moje osobnost, charakter, chování a výběr budoucího povolání. Ale fandění mezi klasickými fanoušky už mě tolik nenaplňovalo, a tak jsem začal chodit do kotle, kde mi přijde fandění zajímavější a živější.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupina než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Oni mají za to, že by měl fandit celý stadion, a to se často neděje. Určitě jim ale vadí jedna věc, a to, když fanoušci opouštějí zápas ještě před koncem. Stává se to, když domácí tým zcela jistě prohraje, ale tím, že fanoušek opustí stadión ještě před koncem, je pro ultras velká drzost.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

Spíše ano než ne. O fotbale debatuji často například s futsalisty. Zřídka ve škole. Díky debatám o fotbale si dokážu pročistit hlavu a třeba i přijít na jiné myšlenky. Pochopitelně i poznat jiné lidi a vnímat jejich názory. Fandění mě ovlivňuje. Jelikož díky němu jsem poznal celkem dost nových lidí, ačkoliv jsem povahou introvert, dokážu tak například v hospodě, nebo někde ve městě debatovat o fotbale, protože je součástí mého života.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

Ano, je. Protože poukazuje a ukazuje na negativní projevy a záporné aspekty chování naší společnosti. Vezmi si příklad. Nějaký odvážný rodič vezme desetiletého kluka na Baník - Sparta. Pak se fanoušci začnou rvát. A už tento fakt nějakým způsobem ovlivňuje i psychiku toho dítěte. Popř. negativní zážitek v něm může vyvolat i záporný vztah ke sportu jako takovému. Takže ovlivňuje i naši budoucí generaci.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaši skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Občas mylně média hází všechny členy ultras do jednoho pytle. Tak či onak. Dokážou svým způsobem jedním článkem o ultras daného klubu udělat i špatnou reklamu tomu týmu celkově. Myslím, že mezi ultras jsou rozhodně slušní lidé. Avšak to platí v případě daných výjimek pouze mimo stadion. Nikoliv na něm.

7. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

V zahraničí si myslím, že je fungování na lepší úrovni, ale zase mohou být větší problémy. Například v Srbsku, jsou sice dobří fanoušci, ale je tam problém s chuligánstvím, mnohem větší než u nás. Ultras v Čechách funguje lépe v tom kontextu, že členové ultras se všichni znají, a je to v podstatě taková rodina.

8. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Jsem relativně novým členem, takže do toho úplně nevidím. Víím ale, že je tu vícero skupin, které mají na starost vždy něco jiného.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

To nevím, ale vzhledem k tomu, že si finance sháníme sami, tak myslím, že ne.

Respondent č. 3 – Člen Ultras FC Pardubice

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Na první zápas si pamatuju velice dobře, protože mě brácha vzal na derby, kde to vždycky žilo. Chodil jsem do první třídy základní školy. Fotbal mám rád od malička, proto jsem ho začal aktivně hrát už od útlého věku. Fotbal zde dlouho na velké úrovni nebyl, až v roce 2010 se tu mluvilo o nějakém pořádném fotbale. Šel jsme se tedy podívat na přípravný zápas s Hradcem, kde byla i skupinka domácích fans, ke kterým jsem se po poločase přidal. Přišlo mi sympatické, že i v malém počtu ženou hráče kupředu. Na hokeji jsem znal jen plný zimák, kde všichni dýchají hokejem. Fandění je pro mě odreagování od práce, přítelkyně a starostech. Je to velká závislost.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Já vlastně ani nikdy nebyl klasický fanoušek, vždycky ve mě bylo něco víc než párkožrout. To, že mám jiné myšlení než kamarádi jsme poznal například na hokeji, kam jsem dříve chodil. Je zajímavá především hra a mě support. Jenže prosadit se na zimáku, kde je 2000 hlav bylo nemožné, ještě v mém věku. Tak jsem začal chodit na fotbal, který jsem očkem sledoval.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupiny než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Pokud to vezmu celorepublikově, tak je vnímám pozitivně. Jsem rád za každou osobu, která nesedí na gauči a jde se pobavit na fotbal. U nás je to trochu jiné. Druholigové zápasy navštěvuje od 700 do 2500 diváků. Na většině stadionech gaučáci tleskají po krásné akci, rohu, přímáku apod. U nás nezatleskají ani při gólu a to mě fakt dost štve. Jakožto velký fanoušek tohle nemůžu překousnout a všechny bych třískal.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

To by měl posoudit asi někdo jiný. Například přítelkyně, ale určitě se to někde promítá. Když jsem byl sám, tak jsem každý víkend byl na fotbale. Nejlépe na výjezdech, kde se popije, zařadí a pobaví s přáteli! Tam jde fotbal trochu stranou. Jenže s partnerkou už člověk přemýšlí jinak a hlavně ona jinak. Člověk chce trávit čas s ní, ale také s přáteli. To je pak těžké rozhodování. Chování asi ovlivňuje. Spousta fotbalových fans jsou pro každou špatnost a potom to člověk dělá v osobním životě.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

To si nemyslím. Spíše bych řekl, že chuligánství jako takové ubývá. Města jsou pod kamerovým dohledem a internet tomu také nepomáhá. Nepřijde mi špatné se rvát někde za městem, kde jsou dané počty a pravidla. Ty lidi jdou do těch střetů dobrovolně. A jestli je myšleno chuligánství přímo na stadionech, tak tam je to o něčem jiném. Troufám si říct, že většinu potyček vyprovokuje sekuritka, která si honí ego a je chráněna policii.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaši skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Média jsou velkým nepřítelem, nesnáším je. Neznají důvody, nemají fakt a víceméně lžou lidem, kteří tu omeletu snědí. Ale není to jen ve fotbale. Stačí se podívat na politiku apod.

V televizních novinách se člověk dozví jen polopravdy a strašení. Sparta a spousta klubů dělají každý rok sbírky na děti, nebo nemocné. Takové věci do médií nikdo nepustí. Ale když se něco semele, tak je to na pořadu večera. A když nic, tak se dozvíme kolik metrů sněhu je na horách, kolik vydělávají vlekáři, jaké kempy jsou dobré a co Lád'a uvaří za 5 korun.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Máme užší jádro lidí, které se stará o chod a fungování ULTRAS. Snažíme se jednat demokraticky, což se nám podle mě daří. K našemu fungování nepotřebujeme klub. Finance získáváme z dobrovolných příspěvků a prodeje vlastních produktů. (trika, samolepky apod.)

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

Nějaký rozdíl tam bude. V každé zemi je úplně jiná kultura, což se určitě projevuje na ultras scéně.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

Všechno si děláme sami. Myslím si, že je to škoda, protože bychom rádi viděli, kdyby se klub trochu zapojil a ukázal tak, že si naší práce váží.

Respondent č.4 – Člen ultras Středočeského klubu

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

První fotbalový zápas v hledišti jsem absolvoval v roce 1995. Byl to rovnou výjezd s SK Pardubice do Bohdanče v sektoru hostů, takže to asi nemohlo dopadnout jinak než jako celoživotní koníček. Mám rád fotbal jako sport, jezdím a chodím i na zápasy mimo svůj klub. Je jedno jestli je to reprezentace, nebo pralesní liga, vždycky jsem to tak měl. Support je pro mě důležitá součást života, rozhodně ne jeho smysl, ale je v Top 5 aktivitách mého života.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Viz odpověď 1. Hodně často chodím jako divák na nejrůznější zápasy, ale to je vlastně úplně jiná záležitost. Upřímně, nedokážu si představit, že bych byl na zápase svého klubu a nefandil...na fotbale i v životě nesnáším být jen pozorovatel a do něčeho se nezapojit.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupiny než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Párkožrouti k fotbalu patří. Jak jsem říkal, já osobně bych to dělat nemohl, ale respektuju to. Bohužel, speciálně u nás dosáhla hlavní tribuna dokonalosti v nezapojení se do zápasu. Ty lidi devadesát minut sedí a pozorují hru, to je pro mě nepochopitelný. Na druhou stranu bych rád řekl, že si nemyslím, že každý musí stát na plotě a rvát celý zápas chorály. Jsem v Čechách rád za každého fanouška na stadionu, myslím, že nám dost chybí taková ta kultura, kdy jsou lidi srdcaři a rodí se a umírají se svým klubem. Myslím, že to je v každém člověku, jak to v životě má uspořádaný, nemyslím si, že sledovat fotbal a přát klubu je něco, za co by se člověk měl stydět.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

Samozřejmě, to asi jinak nejde. Někdy to je na škodu – problémy s policií, problémy ve vztahu, hlavně výjezdy každých 14 dní jsou docela slušná zkouška jeho pevnosti. Jako asi každá věc tohoto typu skupiny docela leze do peněz. Na druhou stranu si neumím představit, že se toho všeho dobrovolně vzdám. Člověk pozná dost lidí, žije s nimi i mimo zápasy, dělá mi dobře být součástí téhle skupiny (možná i speciálně v té naší, kde je to na ukázání hrdosti ve městě, kde většina lidí co se zajímá o fotbal, fandí velkým ligovým týmům. Identifikovat se s fotbalovým klubem z mého města, který je bohužel vnímaný jako hokejový). Povahově si nemyslím, že by mě fotbal nějak extra změnil, spíš je to provázaný. Nenechám si srát na hlavu a nesnáším být potichu, když mi něco vadí. Na druhou stranu se rozhodně nejdu na fotbal vyřvat, abych si upustil páru...to zvládnou i mimo fotbal. Baví mě výjezdy, cestovat na zápas, pokoukat se, jak to chodí jinde a tak.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaší skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Vadí samozřejmě. Vnímám to jako obecný problém nejen u fotbalu a fanoušků. Novináři často netuší o čem píšou, nerozumí problému a jsou honěný, aby sehnali senzaci, která jim prodá článek. Nezatežují se tím, aby o problému zjistili něco víc. A to fakt nemyslím jen o tomhle tématu. Na druhou stranu by asi bylo divný, kdyby nás nějak extra chválili. To by bylo podezřelý. Asi to k tomu trochu patří, rozruch ve městě a tak.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Jsme dost malý tábor. Je tam skupina lidí, co jsou aktivní v organizaci, ale je jich málo. Dlouhodobě se s tím pereme. Někdy je líp jindy hůř. Ale jádro si myslím, že je celkem zdravý asi bych se zase opakoval, ale je to o každém jak si nastaví život. Někdo řídí, někdo se veze.

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

Tak to je asi všude jinak. Nestuduju, jak to chodí ve světě, inspiraci bych asi hledal na Balkáně, v Jižní Americe a na jihu obecně. Lidi tam jsou správně bláznivý, prožívají to jinak než lidi tady. Mám rád anglický fotbal, ale tam to samozřejmě není ani tak o ultras jako o fotbalovou kulturu jako takovou, i když samozřejmě v posledních letech trochu umlácenou komercí. Ale v lidech to tam pořád je.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

Spolupráce mezi ultras a klubem v podstatě žádná není. Veškerá organizace a fungování leží na našich bedrech a vše co děláme vymýšlíme sami.

Respondent č.5 Člen ultras FC Opava

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

. Aktivně, tedy v kotli, fandím už nějakých 12 let. Je to něco, bez čeho si fotbal nedovedu představit. Stát v kotli mezi lidmi, kteří milují klub stejně jako ty, je něco neskutečného. A když se klubu daří, jako po hodně dlouhé době nám, je to opravdu emotivní.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Na fotbal jsem chodil už odmala, tehdy mě brával děda, který tam měl stánek s pivem. Vždycky se mi hrozně líbila ta atmosféra, která je v Opavě dlouhodobě parádní. Tehdy jsem ještě postával za brankou, k aktivnímu fandění jsem pak přičichl někdy ve čtrnácti letech a od té doby mě to nepustilo.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupina než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Budu mluvit za sebe – bez těchto lidí to nejde. Dobrou návštěvu dělají i ti méně aktivní, všichni holt fanatičtí nejsou. Zrovna v Opavě jsme na tom ale dobře. Když se daří, dá se

párkrát za zápas zapojit do některého z chorálů celý stadion, časté jsou u nás i mexické vlny. Nemám s méně aktivními lidmi problém, daleko více mě štve, když se flákají někteří kotelníci.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

Promítá se do té míry, že prakticky všichni mí přátelé jsou aktivními fanoušky stejného klubu, jako já. Tudiž je pak fotbal častým tématem diskuzí apod.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

Myslím si, že daleko větším problémem jsou senzace hledající média, která jsou pro pár kliků schopna věci překrucovat, nafukovat a neustále vyvolávat nenávist, a to i v daleko závažnějších tématech. To je dle mého daleko závažnější problém a nebezpečí, než že někde padne pár facek. A těm, kteří neustále papouškují a poukazují na to, jak je to třeba v Anglii vše OK, doporučil bych jim rozšířit si obzory.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaší skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

De facto jsem na to odpověděl v předchozí odpovědi. Dodám snad jen, že mě mrzí házení do jednoho pytle, kdy některá média – hlavně bulvární a ta, co tomu houby rozumí – prezentují, že všichni fotbaloví fanoušci jsou automaticky špatní. Tak to opravdu není. Ale holt se lépe prodává konflikt, o tom, že třeba pravidelně vybíráme peníze a nakupujeme hračky dětem z klokanů a dětských domovů, už nikdo nenapíše.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Máme své lídry, kteří řadu věcí, včetně výjezdů a choreografií, zodpovědně organizují. I díky nim mají opavští fanoušci pověst, i přes to, že hrají pouze druhou ligu, jedněch z nejlepších v republice. Za to jim patří dík.

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

Zahraníčí je široký pojem. Můžu srovnávat s Polskem, kde je ten fanatismus mentalitou Poláků ještě několikanásobně větší. To jsou fanoušci se vším všudy.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

Chtěl bych říct, že mi vadí, že klub nedělá proto, aby chodilo na stadiony více lidí. Chybí mi jednoznačně více fanoušků – zejména těch aktivních – na našich stadionech. Sledovat zápasy poloviny prvoligových celků je utrpení. Pak člověk vyjede pár kilometrů za hranice a nestačí se divit, že jinde to jde a u nás ne. Vadí mi také házení klacků pod nohy ze strany FAČR. Co jiného má lákat lidi na stadion, než dobrá atmosféra? Místo toho jsou rozdávány nesmyslné pokuty, často vnímám i snahu lidí ze stadionu naopak vyštvat. Ale my se nedáme.

Respondent č. 6 – Člen ultras – FC Hradec Králové

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Fandění se věnuju už od malička. Fotbal mě vždycky bavil, sledoval jsem ho v televizi a v pubertě jsem začal chodit i přímo na stadion. Fandění je pro mě možnost relaxace, způsob zábavy.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Vzhledem k tomu, že v Hradci se v ochozech moc nefandí a já se chtěl aktivně podílet na atmosféře, všiml jsem si, že právě v kotli jsou lidi, kteří fotbalem opravdu žijí. Líbilo se mi to, a tak jsem se jednoho dne přesunul ze sedačky přímo do kotle

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupina než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Je to individuální. Samozřejmě je super, když si lidé najdou cestu na stadion, ale vadí mi ten typ rádoby typ „odborníků“, co neustále nadávají a brečí a přitom na fotbal chodí jen, když se o něco hraje. Takže na ně nahlížím pozitivně i negativně.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadiony? Ovlivňuje například tvoje chování?

Myslel jsem si, že ne, ale určitě ano. Ovlivňuje mě už jen tím, jak se oblékám. Rád nosím klubové symboly, jako jsou trika čepice i mimo fotbalové zápasy. Chci, aby lidé věděli, jakému klubu fandím. A ovlivňuje mě i v tom ohledu, že v případě výjezdu si musím udělat rozvrh v práci, i s kamarády tak, abych na zápas mohl vyjet.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

To určují média, která považují jakoukoliv bitku tady za senzaci a obrovský společenský problém. Myslím si, že Čechách v podstatě chuligánství neexistuje a ke konfliktům dochází jen zřídka. V zahraničí je to mnohem větší problém než u nás.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaši skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Média mi lezou na nervy. Vadí mi, že lžou a že si přetvářejí situace podle sebe. Lidi pak na nás nadávají a berou nás všechny, jako chuligány, i když to není pravda. V Ultras se lidi chovají většinou slušně. Jasně, někdy se chová někdo agresivně a vulgárně, ale to jsou jen jednotlivci.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Momentálně tu jsou problémy. Je nás málo a dlouho jsme válčili s vedením klubu. Snažíme se, aby každý měl svůj díl práce. Někdo se stará o chorea, někdo připravuje pokřiky a někdo zase organizuje výjezdy. Je toho dost, ale blíže to nechci rozebírat.

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

Nemám osobní zkušenost, ale podle toho, co můžu vidět, tak bych řekl, že ano. Organizačně mi to přijde například v Německu skvěle zvládnuté. Tam jsou počty ultras třeba 100 tisícové, zatím co u nás se je to často maximálně ve stovkách. I tak ale v zahraničí dokáží skvěle organizovat svoje fungování během zápasu, což je možné vidět například u choreí, které zaberou strašně moc práce.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

Spolupráci mezi klubem a ultras nevidím snad žádnou, a to mi přijde, jako hrozná škoda. V hokeji ale spolupráce je. To klub dává i peníze fanouškům za odměnu, a to se mi strašně líbí.

Respondent č.7 – Člen ultras FC Plzeň

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Fandění se věnuji aktivně tak čtyři roky. Dříve jsem chodil podporovat svůj lokální tým, avšak fanouškovská základna se zde rozpadla. Z toho důvodu jsem změnil působiště na tým, kterému fandím již nějakou dobu, ovšem jen z pozice "klasického" fanouška. Fandění pro

mne znamená relax, poznávání lidí, získávání nových zážitků a mohl bych pokračovat ještě nějakou dobu. Důležité je, že fotbal a věci okolo něho hrají důležitou roli v mém životě.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Tato otázka je naprosto jednoduchá. Fandil jsem vždycky. Už od útlého věku jsem pokaždé při návštěvě stadionu chodil mezi aktivní jádro, ať už šlo o reprezentaci, nebo občasnou návštěvu místního klubu.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupina než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Není divák jako divák. Ze své zkušenosti vím, že s lidmi, co chodí podporovat pravidelně svůj tým problémy nejsou, a tak se vzájemně respektujeme. Dále tu jsou příležitostní návštěvníci, kteří chodí jen na zvučná jména. Ti nepochopí, že se v kotli se nesejí, nebo že by se měli zapojit při choreu. Naštěstí se tyto situace často nestávají.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadiony? Ovlivňuje například tvoje chování?

Těžká otázka. Při vstupu na fotbalový stadion opouštím svou sociální bublinu. Jsou to z velké části odlišní lidé, oproti těm, z kterými trávím volný čas. Takže slýchám názory ostatních lidí, což pomáhá mému obrazu o světě celkově. Dále na sobě pozoruji toleranci k jistým typům nelegálních činností, které by ještě před několika lety pro mne znamenaly velký problém.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

Má odpověď je jistě velmi neobjektivní, i přes to ale nějaký názor vlastním. V Česku je jen několik málo táborů, které se prezentují nějakou větší chuligánskou činností. Zvláště v dnešní době kvůli velkému počtu kontrol v podobě kamer a policistů v ulicích je těžké nějaké střety uspořádat. Například v sousedním Polsku je každé kolo uzavřený některý z hostujících sektorů právě kvůli chuligánství. Polsko je specifické v tom, že skoro každý vesnický klub má svou "chuligánku", a tak to i v těchto nižších soutěžích občas vypadá jak na bojišti. Abych se vrátil k původní otázce, tak většina soubojů se přesunula směrem k polím a loukám, kde mi připadá naprosto hloupé aby těm chlapům někdo bránil v činnosti, kterou nijak neovlivňují ostatní lidi.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaši skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Nesnížím se na jejich úroveň a nebudu škatulkovat je. Pravdou je, že většina médií prostě se snaží přitáhnout co nejvíce čtenářů, a tak volí tento postup. Ale jsou tu i výjimky, například nedávno po internetu koloval rozhovor se spikrem Slávie, který byl skvěle udělaný. Sečteno podtrženo, já osobně nějak příliš média neřeším

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Je tu hlavní skupina, která se snaží řídit různé chorea, vytváření oblečení, z jejichž prodeje se hradí náklady právě na naše prezentace. Dále je tu chuligánka, o té moc nevím, ale netřeba rozepisovat co obstarává. Organizace probíhá ve skupině, každý se tam s každým zná, takže to není takové jak ve větších klubech

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

Tato otázka by se dala rozepsat na deset stránek. Je tu Anglie, kde je obrovská základna, jenže zakazy které pro ně v minulosti přichystal svaz totálně zničili celou ultras scénu. Polsko jede vlastní ligu, většina utkání nabízí skvělou atmosféru. Díky výnosnosti prodeje předmětů mají ultras zde i různé vlastní haly a klubovny, ve kterých chorea vytváří. Je tam X skupin, ve kterých má každá na starosti nějaké jiné činnosti. Pro většinu české ultras scény je Polsko velká inspirace.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

Rád bych podotkl, že klacky co nám svaz hází pod nohy taky atmosféře moc nepomáhají. Jako příklad poslouží zápas v Chebu (kraj), kdy byla klubu za použití pyrotechniky udělena naprosto nesmyslná pokuta. Takhle ta atmosféra nikdy lepší nebude. Do tohoto moc nevidím. Vím, že naše vztahy s klubem nepatří mezi nejhorší, ale zase vždycky může být lépe.

Respondent č. 8 – Člen ultras FC Slovácko

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Fandění se věnuji přes 7 let, tudíž od mých 11 let. Fandění mě strašně naplňuje, když je mi nejhůře jdu si zafandit a hned mi je lépe, protože mi to dává strašně pozitivní energii.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Pár zápasů jsem si odseděl na podélné tribuně, ale potom jsem s kamarády po půl roce přešel do kotle a chytlo mě to.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupiny než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Těžká otázka. Určitě je nebudeme odsuzovat, protože je to jejich rozhodnutí a stále jsou to defacto fanoušci Slovácka, i když ne moc aktivní, ale stále lepší než sedět za počítačem a hrát si na fanouška.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

To si nemyslím, chovám se stále stejně, bez ohledu že jsem ultras.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

Chuligány samozřejmě na stadionech nechceme, strašně to utkání narušuje a je to nevhodné, pokud mají fanoušci mezi sebou problém tak ať ho určitě neřeší na stadionech ale mimo něj.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaší skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Jsou to média. Od nich to musíme čekat, vytahují věci, které nemají často ani ověřené ale hlavně že to sklídí pozornost a sledovanost. Ultras a chuligánství jsou 2 odlišné věci. To si musí zapamatovat jako první.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Já jsem hlavně správcem téhle FB stránky, chvíli jsem patřil do naší nově založené skupiny Young Blue Boys, kdy jsme se parta mladých lidí spojila, udělali si své vlajky ale potom jsme od toho postupně ustoupili, je toho škoda. A když budu mluvit za celek tak je tu pár jedinců, kteří celý ultras Slovácka organizují a spojují, bez nich by to určitě nešlo.

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

Určitě je. V jiných zemích např. v Polsku, Německu, Srbsku je úplně jiná mentalita lidí a fandění. Tam tím fanděním žijí, v ČR to není ještě na té top úrovni, a bojím se že ani nebude. Protože na stadionech je čím dál méně lidí. Ale zase na druhou stranu abych nás pořád jenom nezatracoval, tak jsou i země kde fandění zase nešahá ani nám po kotníky, my jsme ten zlatý střed.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

Občas dostaneme email s pochvalou, nebo přijdou nám přijdou hráči poděkovat po zápase, ale to je tak vše. Celkově je organizace na našich bedrech, a tak nám to vyhovuje, když nám do toho nikdo nekecá.

Respondent č. 9 Člen ultras FC Liberec

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Fandění se věnuju v podstatě již od mala. S tátou jsem koukal v televizi na fotbal, poté jsem se přesunul na stadión. Fandění je pro mě součástí života, je to pro mě způsob relaxace.

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

Přibližně dva roky trvalo než jsem přešel z klasického fanouška, co seděl na sedačkách a poté s kamarády zašel do kotle, kde mě to nadchlo.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupiny než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

Nevím, jak je to jinde, nicméně u nás jsme rádi za lidi, kteří na stadión chodí, ačkoliv je tu i dost kritiků, kteří tomu vůbec nerozumí. I tak je ale vnímám osobně pozitivně.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

Nikdy jsem se nad tím nezamyslel, ale vlastně ano. Fotbalem žiju, prožívám ho i když se nehraje, takže ano ovlivňuje mě.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

To, že se někdo popere na zápase neberu jako nějaký větší problém. Rozhodně je to u nás klidnější než v zahraničí

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě Vaší skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Média jsou zlo. To si myslím, že řekne každý chuligán, nebo člen ultras. Nemáme je rádi a vadí mi, jak o nás lžou.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Jsme menší skupina, nicméně hlavní organizátor nám dává různorodé role. Celkově to pak kompaktně funguje, když si každý plní svůj úkol

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

To nemohu posoudit. Nemám zkušenosti se zahraničím, nevím jak to funguje tam.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

Priznávám se, že ani to nevím, ale myslím si, že ne. Všechny věci, jako chorea, výjezdy si platíme sami.

Respondent č.10 Člen ultras moravského týmu

1. Jak dlouho se věnuješ fandění a co fandění vlastně pro tebe znamená?

Na stadióny chodím přibližně 7 let a co se týče fandění, tak to je pro mě způsob trávení volného času

2. Kdy ses rozhodl změnit svoje působení klasického fanouška a začal si fandit v kotli?

To budou přibližně tři roky. Kamarádův známý řekl, ať se koukneme do kotle a chytlo nás to.

3. Jak fanoušci ultras vnímají právě diváky, kteří nejsou tak aktivní. Je to typologicky odlišná skupina než vy. Nahlížíte na ně pozitivně, nebo negativně?

U nás chodí na stadióny strašně málo lidí, takže my jsme rádi za každého, kdo přijde.

4. Promítá se fotbal v tvém osobním životě i mimo fotbalové stadióny? Ovlivňuje například tvoje chování?

Určitě. Tím, jak se starám o tvorbu choreí, jezdím na venkovní i domácí zápasy, tak to ovlivňuje celý můj společenský život.

5. Myslíš si, že fotbalové chuligánství v Čechách je společenským problémem?

To říkají média, ale my se tomu jen smějeme. U nás je dost bezpečno, na rozdíl od zahraničí.

6. Jak jako člen ultras vnímáš média, která právě vaší skupinu často škatulkuje jako problémové jedince?

Jak už jsem řekl, myslím si, že získávají senzace a lži jen na za účelem vyšší čtenosti.

7. Jakým způsobem funguje vaše skupina ultras? Jste někým organizováni?

Máme své role. Já konkrétně mám na starost s pár lidmi právě tvorbu choreí na zápasy.

8. Je nějaký rozdíl mezi fungováním skupiny ultras v Čechách a v zahraničí?

Byl jsem v Polsku a tam jsou skupiny ultras mnohonásobně větší, ale jsou organizováni skvěle. Takových počtů se u nás bohužel nikdy nedočkáme.

9. Podílí se Váš fotbalový klub na organizování vaší skupiny ultras?

K tomu se nechci vyjadřovat.

3.10 Zpracování dat

V návaznosti na výzkumné otázky jsem vybral odpovědi respondentů a porovnal jejich odpovědi mezi sebou. Nejprve jsem zjišťoval zda se jejich odpovědi shodují a v jakém případě jsou naopak odpovědi rozdílné. Následkem toho jsem z jejich odpovědí vyvodil závěr ke každé výzkumné otázce.

1. Jakým způsobem je tvořena a strukturována skupina ultras?

V rámci oslovení všech respondentů přes facebook je zřejmé, že moderní technologie výrazně ovlivňují fungování skupin. ultras jsou tvořené menším počtem lidí, avšak jsou konzistentní. Všechny prvoligové i druholigové skupiny ultras mají své stránky na sociálních sítích, kde se členové mezi sebou domlouvají na chodu skupiny. Zároveň všichni respondenti poukázali na to, že skupinu tvoří tzv. užší jádro těch nejvěrnějších fanoušků, kteří mají na starost celkovou organizaci a fungování skupiny. Tito lídři následně zapojují do fungování ostatní členy ultras.

Jak potvrdili všichni respondenti, tak úkolů, které jejich skupina ultras má je víc, ačkoliv se každá skupina ultras charakterizuje jiným počtem členů, tak v porovnání mezi sebou jsou rozdělené úkoly totožné. Někteří členové mají na starosti tvoření choreí, někdo tzv. support, což značí podporu fotbalového klubu v rámci povzbuzujících pokřiků, dále je v každé skupině ultras člověk, který organizuje venkovní výjezdy. Každá skupina má také svého „lídra“, který většinou stojí před celou skupinou a stará se o celkovou organizaci všech výše zmiňovaných úkolů. Určuje kdy a co se bude pokřikovat a kdy se použijí chorea. Celkově jsou respondenti s fungováním ultras spokojeni z toho důvodu, že většina skupin má menší počet členů, kteří se mezi sebou znají.

2. Mají všichni členové ultras nějakou specifickou roli ve skupině?

Každý člen, který je v ultras je svým způsobem zavazuje pravidly, kterými je ultras vedeno. Jak mi potvrdil respondent č.1 „*Co nám, jako ultras vadí je, když přijde někdo k nám do kotle a nic nedělá, jen stojí a na fandění se nijak nepodílí*“ a respondent č.2. který reagoval na obyčejné diváky, kteří chodí do kotle „*Ti nepochopí, že se v kotli se nesedí, nebo že by se měli zapojit při choreu*“ To poukazuje na fakt, že není možné jen tak přijít mezi Uutras a nezapojit se do chodu skupiny, protože ze strany ultras je toto chování odsouzeno. Podle odpovědí respondentů se tak dá vyvodit, že každý člověk, který vstoupí do kotle by měl hrát roli, která je spjatá s fungováním ultras, a to je především aktivní fandění.

3. Čím se české skupiny ultras liší od těch zahraničních?

Všichni respondenti se shodli na tom, že rozdíly jsou poměrně velké. Na jedné straně je to kvůli počtům, jelikož v zahraničí je mnohem větší základna fanoušků, kteří se podílejí na chodu ultras, avšak paradoxně jsou výrazně větší skupiny ultras i v populačně podobném Švédsku, nebo Nizozemsku. Dalším důvodem, kteří respondenti uvedli proč se skupiny ultras liší je odlišná mentalita a i kultura. V každé zemi je vnímání fotbalu odlišné, a to ovlivňuje i skupiny ultras, které jsou s fotbalem výrazně více spjati než u nás. Jako ideální příklad většina respondentů uvedla Polsko, Anglii a Německo.

4. Jak vnímají členové ultras typologické odlišné skupiny fanoušků?

Valná většina respondentů má na odlišné skupiny fanoušků na stadiónech převážně neutrální, nebo negativní postoj. Co se týče jediného pozitiva, na kterém se respondenti shodli, tak to je ten, že ultras jsou rádi za fanoušky, kteří chodí na stadión a dávají tak přednost atmosféře před pohodlností doma u televize. Respondentům vadí především to, že na rozdíl od ultras, ostatní typologické skupiny fanoušků často opouštějí zápas ještě před koncem zápasu, a to především, když jejich tým prohrává. Dalším negativem je, že si fanoušci často najdou cestu na stadión jen v případě důležitého zápasu, nebo atraktivního soupeře. Právě v tom se ultras vymezuje vůči ostatním, jelikož členové ultras chodí na každý zápas, podporují svůj tým až do konce i v případě porážky a odlišná reakce fanoušků tak ovlivňuje převážně ten negativní postoj vůči nim.

5. Jakým způsobem ovlivňuje fotbal společenský život členy ultras?

Fotbal ovlivňuje členy ultras výrazným způsobem, ale je to běh dlouhodobého charakteru. Jak všichni respondenti odpověděli, fotbal začali sledovat již od svého dětství, což je následně přivedlo přímo na stadión, a poté přímo do kotle. Fotbalové prostředí je celkově vzato

ovlivňuje výrazně. Je to pro ně odreagování, způsob relaxace a způsob zábavy, ačkoliv se sami aktivně do hry nezapojují. Pouze respondent č.8 uvedl „*To si nemyslím, chovám se stále stejně, bez ohledu že jsem ultras.*“ Jinak se ale všichni respondenti shodli na tom, že fotbal výrazně zasahuje do jejich společenského života.

Důležitým faktorem, jak uvedl respondent č.1 jsou výjezdové zápasy do jiných měst, které zasahují především do pracovního a osobního života členů ultras. Podle rozpisů zápasů si musí udělat volno v práci a velmi to zasahuje i do oblasti vztahů. Fotbal jako takový členy ultras tedy ovlivňuje výrazně a sami si toho jsou vědomi.

3.11 Diskuze

V této části bych se rád zaměřil nejprve na problematiku během praktické části a porovnání s výzkumy odborných prací, které jsou zaměřené na podobné téma. V rámci ostatních výzkumů je porovnám s vlastním výzkumem bakalářské práce, a pokusím se najít shodné výsledky, nebo rozdíly, které by případně mohly vyvracet, nebo potvrdit výsledky mého výzkumu.

Během své práce jsem se potýkal s problémy ohledně zjišťování relevantních informací ohledně ultras. Literatura se sice zaměřuje na typologii fanoušků, ale ohledně skupiny ultras je zaměření jen okrajové. Je to právě z důvodu toho, že je velmi těžké a problematické, dostat se do jádra této skupiny a nějakým způsobem blíže nahlídnout do jejího fungování. To jsem zjistil i při snaze navázat rozhovory s vybranými respondenty, kteří kromě jediného, odmítli rozhovor a souhlasili pouze s anonymně vyplněným dotazníkem.

Nejprve bych porovnal svůj výzkum s výzkumem bakalářské práce *Fotbaloví fanoušci – Hooligans na našich stadionech.* (Kročák, 2010). Autor této práce se ve svém výzkumu v rámci dotazníků zaměřil na to, jakým způsobem vnímají fanoušci bezpečnost na stadiónech. 70% respondentů odpovědělo, že se nesetkalo s žádnou trestnou činností fanoušků ve svém regionu.

V kontextu mého výzkumu tak lze poukázat na to, že fotbalové chuligánství v České republice není z pohledu obyčejných fanoušků, stejně jako u ultras společenským problémem. Dalším zajímavým poznatkem je, že celkem 69% respondentů poukázalo na to, že média nejsou objektivní, co se týče ohledně Hooligans, a že často hledají pouze senzace.

Podobný pohled na média mají i členové ultras, kteří v rámci mého výzkumu hodnotili média, jako velmi neobjektivní, takže obyčejní fanoušci i členové skupiny ultras mají, jak z výzkumů vypovídá, negativní postoj.

Výzkum bakalářské práce Fotbalové chuligánství jako sociální problém i jako faktor působící na vývoj mladého člověka (Dvořáková, 2015) se zaměřuje na terénní výzkum. Jak poukazuje Dvořáková, ultras mají ve své kotli určitou roli. Poukazuje na to, že v kotli můžeme vidět iniciátora chorií, organizátora, chuligána i šaška. To koresponduje i s výsledkem mého výzkumu v souvislosti se skupinou ultras, kde všichni respondenti odpověděli, že jejich skupina je organizována a každý člen má určitou roli.

V poslední řadě jsem si vybral práci Násilí na fotbalových stadionech – Subkultura hooligans (Strejček 2012). Strejček se v praktické části zaměřil přímo na chuligány. Jak z jeho výzkumu vyplývá, chuligáni fandí svému oblíbenému klubu již od dětství, čímž se potvrzuje i můj vyvozený závěr v otázce, jakým způsobem ovlivňuje fotbal život fanoušků ultras. Všichni respondenti poukázali na to, že fotbal sledují už od dětství, což je následně přivedlo na stadión, tudíž i v tomto kontextu se můj výzkum s prací Strejčka shodují.

Závěr

Cílem této práce bylo nahlédnout do skupiny ultras. Zaměřit se na její fungování, strukturu a jakým způsobem je organizována. K naplnění tohoto cíle vedlo pět výzkumných otázek, na které mi odpovědělo 10 anonymních respondentů, kterým bylo posláno 9 otevřených otázek.

ultras jsou velmi uzavřené skupiny, které do svého jádra nepouští nikoho cizího. Je téměř nemožné s nimi udělat rozhovor, jelikož každý člen této skupiny je svázán s pravidly a nesmí vypouštět žádné informace ven, protože je to v rámci fungování skupiny největší prohřešek. Je tak velmi obtížné získat nějaké relevantní informace o fungování jejich skupiny.

Skupiny ultras jsou v ČR velmi konzistentní na rozdíl od zahraničí. Je to dáno malými počty. Všichni členové se mezi sebou znají a zároveň mají vlastní strukturu organizace. V této skupině lze tak najít různorodé pozice, které si členové přisuzují a tím se tak podílejí na celkovém fungování skupiny. Hlavním vůdcem je tzv. support leader, který celou skupinu organizuje a často stojí s mikrofonem před celou skupinou. Další role v této skupině hraje tvořič choreí, kteří prezentují skrz transparenty svoje názory, šašek, který se snaží celou skupinu bavit a chuligán, jehož cílem je provokace a snaha vyvolat konflikt. Tím, že člověk vstoupí do kotle, kde se skupina nachází, musí přijmout pravidla ultras, a to znamená podílet se na fandění a akceptovat tak jednu z rolí.

Členové ultras se k této skupině dostali v souvislosti s dlouholetým fanděním. Vede je k tomu vášně k fotbalu od dětství, kdy se jedinci přesunou od televize na tribuny a následně mezi největší fanoušky právě do kotle mezi ultras. Fotbal totiž pro ně není pouhou zábavou, ale pro členy ultras je fotbal celoživotní vášní, která je výrazně ovlivňuje i mimo fotbalové stadióny.

Zasahuje totiž výrazně i do jejich společenského života. Uzpůsobují svůj program podle toho, jak hraje jejich oblíbený tým a to ovlivňuje i jejich pracovní a partnerský život. Zároveň chtějí poukázat na příslušnost k určitému klubu, a tak nosí oblečení se symbolikou daného klubu.

Čepice, šály, dresy.

Celkově vzato je člen ultras odlišný ve srovnání s chováním běžných fanoušků na stadiónu. Je to dáno způsobem chování a vnímání fotbalu, jako specifického životního stylu. Členové ultras tento sport, a to co se kolem něj děje berou, jako specifický způsob zábavy a liší se od všech ostatních fanoušků tím, že se svým aktivním vystupováním a zapojením ve skupině ultras starají o celkovou atmosféru na fotbale a jsou důležitou součástí každého utkání.

Seznam použité literatury

ČECHÁK, Vladimír a Jiří LINHART. Sociologie sportu. Praha: Olympia, 1986. Naučná literatura.

DELANEY, T. and MADIGAN, T. *The Sociology of Sports: An Introduction*. 2nded. Jefferson, NC: McFarland & Company, Inc., 2015.

CHOUTKA, Miroslav, DOVALIL, Josef, Sportovní trénink, publikace DOVALIL. J. a kol. Olympismus. Praha: Olympia, 2004

JANSA, Petr. Pedagogika sportu. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2026-8.

KASAL, Josef. Násilí na stadionech jako odraz kultury. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-362-8.

MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M., Fotbaloví chuligáni: *Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister and Principál. 2004. ISBN 80-903333-0-3

NIKL, Jaroslav, VOLEVECKÝ, P. Divácké násilí. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. ISBN 978-80-7251-249-2

REICHEL, Jiří. Kapitoly systematické sociologie. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2594-9.

SEKOT, A. (2008). Sociologické problémy sportu. Havlíčkův Brod: Grada publishing.

SEKOT, Aleš. *Sociologie v kostce*. 3. rozš. vyd. Brno: Paido, 2006. 258 s. ISBN 807315126X

SEKOT, Aleš. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4201-X.

SLEPIČKA, Pavel, Václav HOŠEK a Běla HÁTLOVÁ. Psychologie sportu. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1602-5.

SLEPIČKA, Pavel. Sportovní diváctví. 1990. vyd. Praha: Olympia, 1990. 209 s. ISBN 80-7033-012-0.

SMOLÍK, Josef. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

ŠUBRT, Jiří. *Soudobá sociologie*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2558-4.

TILLY, Charles. *Politika kolektivního násilí*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-60-1.

URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-5774-2.

VALÁŠEK, Ladislav. *Fotbal není jenom kopaná, ale ani pupek světa: úvahy a náměty - nejen pro fotbalové trenéry a manažery*. V Rychnově nad Kněžnou: Uniprint, 2009. ISBN 978-80-904485-0-6.

Elektronické zdroje

SERRA, Pamela, *Sociology of Sport* (PDF Download Available). ResearchGate | Share and discover research [online]. Copyright © 2008 [cit. 08.03.2018]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/282124548_Sociology_of_Sport

GIULIANOTTI, Richard, *Sport: A Critical Sociology* - Knihy Google. *Knihy Google* [online]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=7DpcCwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT6&dq=Sociology+problems+of+sport&ots=cdJ4VBRVat&sig=qroCvf0h7bbN5qPjFNEfreQXcJk&redir_esc=y#v=onepage&q=Sociology%20problems%20of%20sport&f=false

KASAL, Josef, SMOLÍK, Josef [online]. Copyright © [cit. 19.03.2018]. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/emoce-fanatismus-nasili-postoje-obcanu-k-problematice-ceskych-fotbalovych-fanousku-emotions-fanaticism-violence-attitudes-of-citizens-to-problematics-of-the-czech-football-fans/2016/12/27/>

Filmové zdroje

Proč [Why], [film]. Režie Karel SMYCZEK, Československo, 1986. V digitalizované podobě dostupný: https://www.youtube.com/watch?v=3C8Ec_TsyKY

Chuligáni [Hooligans], [film]. Režie Nick LOVE, Velká Británie, 2004. V digitalizované podobě dostupný z: <https://www.youtube.com/watch?v=LTbzuDwlqB4>

Rise of the Footsoldier, [film]. Režie: Julian GILBEY, Velká Británie, 2007.

Kvalifikační práce

KROČÁK, Pavel. *Fotbaloví fanoušci – Hooligans na našich stadiónech*. České Budějovice, 2010. Bakalářská práce. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích. Fakulta teologická. Vedoucí práce Kateřina HYKOVÁ.

DVOŘÁKOVÁ, Denisa. *Fotbalové chuligánství, jako sociální problém i jako faktor působící na vývoj mladého člověka*. Zlín, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Silvia NESLUŠÁNOVÁ.

STREJČEK, Matěj. *Násilí na fotbalových stadiónech – Subkultura hooligans*. Plzeň, 2012. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Luboš CHARVÁT.

Přílohy

Obrázek č.1



Zdroj: <https://i.ytimg.com/vi/wfsmBIITW1w/maxresdefault.jpg>

Obrázek č.2



Zdroj: http://nd01.jxs.cz/725/457/b2c5cb0a67_16103532_o2.jpg

Obrázek č.3



Zdroj: http://www.votroci.cz/wp-content/uploads/20770096_10211548811774482_173534541446228404_n.jpg

Obrázek č.4



Zdroj: https://www.bvb.de/var/ezdemo_site/storage/images/media/bilder/galeriebilder/81g_berlin_choreo/1007249-1-ger-DE/81G_Berlin_Choreo_bvbnachrichtenbild_regular.jpg

Obrázek č.5



Zdroj:

https://www.google.cz/search?client=opera&biw=1473&bih=773&tbn=isch&sa=1&ei=LAPnWpht500wB8O6t_AI&q=Ultras+slavia+praha+&oq=Ultras+slavia+praha+&gs_l=psy-ab.3..0i8i30k1.15479.16656.0.16989.5.4.0.0.0.383.986.0j2j1j1.4.0....0...1c.1.64.psy-ab..3.1.244....0.gsQWyahDKq#imgcr=57ghLrRA_y6M-M

Obrázek č.6



Zdroj: <http://www.supporters.cz/images/clanky/fotoreport-fc-banik-ostava-fc-slovan-liberec-5329.jpg>

Obrázek č.7



Zdroj: http://www.chachari.cz/images/kotel_rules.jpg

Obrázek č. 8



Zdroj: <https://cdn.myshoptet.com/usr/www.football-factory.cz/user/shop/big/1938.png?59adc6d3>

